

Pr Ülle Rajasalu
Harju Maavalitsus
info@harju.maavalitsus.ee

Teie 14.07.2017 nr 12-4/1427

Meie 09.08.2017 nr 7-12/17/2834-7

**Harju, Rapla ja Pärnu maakonna Rail Balticu
maakonnaplaneeringute keskkonnamõju strateegilise
hindamise aruande heakskiitmine**

Austatud proua maavanem

Keskkonnaministeerium vaatas läbi Harju, Rapla ja Pärnu maakonna Rail Balticu maakonnaplaneeringute (edaspidi nimetatud *Rail Balticu maakonnaplaneeringud*) ühise keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande.

Haldusmenetluse seaduse (edaspidi *HMS*) § 5 lõike 5 ning keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse 31.12.2011–22.03.2014 kehtinud redaktsiooni (RT I, 21.12.2011, 15, edaspidi *KeHJS*) § 38 lõike 1 ja lõike 2 punktide 2–5 alusel, lähtudes KeHJS § 42 lõigetest 2–5 ning olles kontrollinud aruande vastavust KeHJS § 40 nõuetele kiidab Keskkonnaministeerium eelnimetatud aruande heaks.

Keskkonnaministeerium seab KSH aruande heakskiitmisel KeHJS § 38 lõike 2 punkti 4, § 42 lõike 5, § 43, ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse § 1 lõike 1 ning maakonnaplaneeringute algatamise ajal kehtinud planeerimisseaduse (RT I, 30.12.2011, 23) § 7 lõike 6 alusel tingimuseks selle, et keskkonnakorralduskava objekti ehitusaegsete meetmete register (KSH aruande lisa III-6) tuleb kanda Rail Balticu raudtee ehitusloa tingimustesse ning kasutusaegsete meetmete register (KSH aruande lisa III-6) kasutusloa tingimustesse. KSH aruande lisa III-6 (leevendavate meetmete register) on käesoleva otsuse lahutamatuks osaks.

Lähtuvalt KeHJS § 38 lõike 2 punktist 4, § 42 lõikest 5, §-st 43, ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse § 1 lõikest 1 ning planeerimisseaduse § 7 lõikest 6 tuleb Rail Balticu raudtee trassi kavandamisel ning elluviimisel järgida KSH aruande jätkutegevustes ette nähtud põhimõtteid projekteerimis-, ehitus- ja kasutusetappide käigus. Samuti tuleb arvestada täiendavate uuringute tulemustega, kaasa arvatud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Tehnilise Järelevalve Ameti poolt läbiviidava uuringuga, mis kaardistab ja analüüsib alternatiivseid tehnilisi võimalusi ökoduktidel põhinevale lahendustele (sealhulgas tarakatkestuste kasutamine). Põhjendatud juhtudel tuleb tegevuslubade etappides viia läbi kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamine.

Otsuse põhjendused ja kaalutlused

1. Õiguslik alus ja pädevus

Vastavalt HMS § 5 lõikele 5 kohaldatakse haldusmenetlusele menetluse alguses kehtinud õigusnorme. Harju, Rapla ja Pärnu maakonnas maakonnaplaneeringute koostamine Rail Balticu raudtee trassi koridori asukoha määramiseks algatati Vabariigi Valitsuse 12.04.2012 korraldusega nr 173 „Maakonnaplaneeringu koostamise algatamine Rail Balticu raudtee trassi koridori asukoha määramiseks”. Sellest tulenevalt tuleb antud KSH aruande heakskiitmisel lähtuda keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse 31.12.2011–22.03.2014 kehtinud redaktsioonist (RT I, 21.12.2011, 15).

Keskkonnaministeerium on KeHJS § 38 lõike 1 alusel Rail Balticu maakonnaplaneeringute KSH järelevalvaja, kuna planeeringute elluviimisega eeldatavalt kaasnev oluline mõju võib olla piiriülene.

KSH aruande heakskiitmise või heakskiitmata jätmise üle otsustamiseks peab Keskkonnaministeerium KSH järelevalvajana hindama KSH aruande sisu ja KSH menetluse vastavust KeHJS-st tulenevatele nõuetele. Anda tuleb üldine hinnang KSH aruande kvaliteedile ja menetluse õiguspärasusele.

Otsus kõnealuse KSH aruande heakskiitmise üle on tehtud vastavalt KeHJS § 38 lõikele 1 ja lõike 2 punktidele 2–5, §-le 40 ning § 42 lõigetele 2–5.

2. Menetluse senine käik

Vabariigi Valitsuse 12.04.2012 korraldusega nr 173 „Maakonnaplaneeringu koostamise algatamine Rail Balticu raudtee trassi koridori asukoha määramiseks” algatati Harju, Rapla ja Pärnu maakonnas maakonnaplaneeringute koostamine Rail Balticu raudtee trassi koridori asukoha määramiseks. Rail Balticu maakonnaplaneeringute KSH algatati Harju maavanema 19.04.2012 korraldusega nr 1-1/661-k „Harju maakonnaplaneeringu „Rail Baltic raudtee trassi koridori asukoha määramine“ keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine“, Rapla maavanema 25.04.2012 korraldusega nr 259 „Rapla maakonnaplaneeringu „Rail Baltic raudtee trassi koridori asukoha määramine“ keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine“ ning Pärnu maavanema 23.04.2012 korraldusega nr 267 „Pärnu maakonnaplaneeringu „Rail Baltic raudtee trassi koridori asukoha määramine“ keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine“.

Kuna Rail Balticu maakonnaplaneeringute elluviimisega võib eeldatavalt kaasneda oluline piiriülene mõju, teavitas Keskkonnaministeerium 30.08.2013 kirjaga nr 11-2/13/6294-9 KeHJS § 46 arvesse võttes Soomet, Lätit, Leedut ja Poolat ning küsis, kas nad soovivad kõnealuses KSH menetluses osaleda. Läti vastas, et soovib osaleda. Poola ja Leedu ei pidanud vajalikuks osaleda, kuid Leedu soovis olla informeeritud KSH lõpptulemustest. Ka Soome ei soovi menetluses osaleda, samas soovitakse olla kaasatud juhul, kui KSH käigus selgub, et Soomele avaldub oluline mõju.

Keskkonnaministeerium kiitis KSH programmi heaks 07.07.2014 kirjaga nr 11-2/14/152-45. Harju maavalitsuse 09.06.2016 kirjas nr 12-4/2226 Keskkonnaministeeriumile taotletakse KSH programmi täiendamist. Keskkonnaministeerium nõustus täiendavate trassialternatiividega seotud muudatuse sisseviimisega KSH programmi (21.06.2016 kiri nr 7-15/16/5931).

Maakonnaplaneeringute KSH on algatatud Rail Balticu raudtee trassi koridori asukoha määramiseks, samas on projekti ülesannete hulgas ette nähtud eelistataval trassialternatiivil kulgeva raudtee eelprojekti koostamine. Sellest lähtuvalt on KSH aruandes esmalt välja selgitatud eelistatud trassivariant, millele on järgnevalt teostatud keskkonnamõju detailne analüüs

(eelprojekti täpsusastmes) koos vajalike keskkonnamõju leevendavate meetmete väljatöötamisega. Kolmele maakonnaplaneeringule koostati ühine KSH aruanne.

Harju Maavalitsus, esindades ka Rapla Maavalitsust ja Pärnu Maavalitsust, esitas 15.05.2017 kirjaga nr 12-4/1427 Rail Balticu maakonnaplaneeringute ühise KSH aruande esmakordselt Keskkonnaministeeriumile heakskiitmiseks (sellele eelnes ka KSH aruande esitamine esmaseks tutvumiseks 05.12.2016 kirjaga nr 12-4/4105, millele Keskkonnaministeerium vastas 12.01.2017 kirjaga nr 7-15/16/834-14). Tulenevalt heakskiitmiseks esitatud materjalide mahukusest pikendas Keskkonnaministeerium HMS § 41 alusel menetlustoimingu sooritamise tähtaega (08.06.2017 kiri nr 7-12/17/2834-4). Keskkonnaministeerium tagastas aruande 03.07.2017 kirjaga nr 7-12/17/2834-5 ning palus seda vastavalt märkustele korrigeerida ja täiendada. Harju Maavalitsus esitas täiendatud aruande uuesti heakskiitmiseks 14.07.2017 kirjaga nr 12-4/1427, lisatud olid ka selgitused märkustega arvestamise kohta.

3. KSH juhteksperdi vastavus kehtestatud nõuetele

KSH läbiviijaks on OÜ Hendrikson & Ko ning juhteksperdiks Heikki Kalle. KSH juhteksperdi vastavus KeHJS § 34 lõike 3 nõuetele on kontrollitud KSH programmi heakskiitmisel. Ekspertühma töös ning KSH aruande koostamisel osalesid eksperdid Charlotta Faith-Ell, Tomas Andersson, Marianne Klimti, Martin Ruul, Märt Öövel, Tõnn Tuvikene, Kaile Peet, Epp Zirk, Priit Ilves, Katri Sutt, Juhan Ruut, Marie Louise Stenerud, Tiit Oidjärv, Agnes Altmets, Laura Uibopuu, Merlin Kalle, Valter Lang, Riin Kutsar, Jaanus Remm, Ülle Jõgar, Veiko Kärbla ja Olav Kreen. Lisaks osalesid mõju hindamise protsessis mitmed spetsialistid Tartu Ülikoolist, OÜ-st Reaalprojekt, OÜ-st ReWild ning WSP Civils.

4. KSH aruande avalikustamine

4.1. KSH aruande avalikustamisest teatamine

KeHJS § 37 lõiked 1–3 ja § 41 sätestavad KSH aruande avalikust väljapanekust ning avaliku arutelu toimumisest teatamise tingimused ja viisid. KSH aruande avalikustamine toimub §-s 37 sätestatud korras, arvestades aruandele sätestatud erisustega (§ 41).

Rail Balticu maakonnaplaneeringute KSH aruande avalikustamise teated ilmusid väljaandes Ametlikud Teadaanded (Harju Maavalitsus 14.06.2016, Rapla Maavalitsus 07.07.2016, Pärnu Maavalitsus 15.11.2016), üleriigilise ja kohaliku levikuga ajalehtedes, maavalitsuste ja kohalike omavalitsuste veebilehtedel ning Harju ja Rapla puhul ka Rail Balticu projekti portaalis. Eelnevalt nimetatud teated on lisatud KSH aruandele (lisa 8).

KeHJS § 37 lõike 1 järgi peab KSH aruande avalikust väljapanekust ja avaliku arutelu toimumisest teatama muu hulgas ka § 36 lõike 2 punktis 3 nimetatud asutusi ja isikuid, valitsusväliseid keskkonnaorganisatsioone ühendavat organisatsiooni ning § 36 lõikes 3 nimetatud asutusi ja isikuid. Heakskiidetud KSH programmis on huvigrupid (kohalikud omavalitsused, naabermaavalitsused, valitsusasutused, riiklikud äriühingud, valitsusvälised organisatsioonid) loetletud peatükis 3.5, KSH programmi kohta seisukohti küsitud asutuste nimekiri on toodud peatükis 6.1. KSH aruande lisa 8 esitatud avalikustamise teadetest nähtub, et maavalitsused ei ole eraldi teavitanud kõiki KSH programmis loetletud huvigruppe. Maavalitsused on saatnud avalikustamise teated kõikidele maakonnas olevatele kohalikele omavalitsustele ning naabermaavalitsustele, kuid mitte kõikidele valitsusasutustele ega riiklikele äriühingutele. Harju Maavalitsus ja Rapla Maavalitsus ei ole saatnud ka teavituskirja valitsusväliseid keskkonnaorganisatsioone ühendavale organisatsioonile.

Vaatamata eelnevalt kirjeldatud eksimustele on Keskkonnaministeerium seisukohal, et tegemist ei ole olulise puudusega ning et asutusi ja avalikkust on sellegipoolest asjakohaselt informeeritud

erinevate teavituskanalite kaudu, laiaulatuslik juurdepääs kõnealustele materjalidele on olnud piisavalt tagatud. Teavitatud on ministeeriume, kelle valitsemisalasse osad teavitamata jäetud riigiametid kuuluvad. Tegemist ei ole KSH lõpptulemusi mõjutava puudusega, mis oleks aluseks KSH aruande heakskiitmata jätmiseks.

Keskkonnaministeerium kontrollis KSH aruande avalikustamise teadete vastavust KeHJS § 37 lõikes 2 ja § 41 punktis 1 esitatud nõuetele ning tuvastas, et teadetes esines mõningaid puudusi: Pärnu Maavalitsus on KSH aruande avalikustamise teate avaldanud väljaandes Ametlikud Teadaanded KSH programmi avalikustamise teatena; Harju Maavalitsuse ja Rapla Maavalitsuse teavituskirjades puudub teave piiriülese keskkonnamõju esinemise võimalikkuse kohta (§ 37 lõige 2 punkt 7). Keskkonnaministeerium leiab, et kuivõrd teave piiriülese keskkonnamõju esinemise võimalikkuse kohta on leitav KSH aruandest, siis tehtud viga ei mõjuta KSH tulemusi.

4.2. KSH aruande avalik väljapanek ja avalik arutelu

KeHJS § 37 lõike 3 kohaselt korraldatakse KSH aruande tutvustamiseks avalik väljapanek ning seejärel avalik arutelu. KeHJS § 41 punkti 2 järgi kestab aruande avalik väljapanek sama kaua kui strateegilise planeerimisdokumendi eelnõu avalik väljapanek, kuid mitte vähem kui 21 päeva.

Rail Balticu Harju maakonnaplaneeringu ja KSH aruande avalik väljapanek toimus 04.07.–08.08.2016, Rapla maakonnaplaneeringu ja KSH aruande avalik väljapanek 18.07.–15.08.2016 ning Pärnu maakonnaplaneeringu ja KSH aruande avalik väljapanek 29.11.–29.12.2016. Materjalidega oli võimalik tutvuda maavalitsustes ning nende veebilehtedel, Rail Balticu projekti portaalis ning kohalikes omavalitsustes, mida kavandatav Rail Balticu trass läbib.

Ülevaade kõigist kolmes maakonnas toimunud avalikest aruteludest on esitatud KSH aruande peatükis 3.4.13. Avalike arutelude protokollid sisalduvad aruande lisa 8. Täiendavalt on maavalitsused ajalehtedes teavitanud ka avalike väljapanekute ning avalike arutelude tulemustest.

Eelnevast lähtuvalt on KSH aruande avalikud väljapanekud ja avalikud arutelud toimunud vastavalt KeHJS-s ette nähtud nõuetele. Avalike väljapanekute kestused vastavad KeHJS § 41 lõikes 2 ette nähtud tähtajale, aruandele on lisatud KSH menetlust puudutavad materjalid.

Harju, Rapla ja Pärnu maavalitsused on korraldanud laiaulatuslikku avalikustamist ka eelnevates etappides. Trassivariantide võrdlustulemuste ja KSH vahearuande avalikustamist on kirjeldatud KSH aruande peatükis 3.4.10. Maakonnaplaneeringute eskiislahenduste ja KSH aruande eelnõu (eelistatud trassivariandi hindamine maakonnaplaneeringu ettepaneku faasis) avalikustamist on kirjeldatud aruande peatükis 3.4.11.

4.3. KSH aruande kohta esitatud ettepanekud, vastuväited ja küsimused ning nendega arvestamine

KeHJS § 37 lõike 4 alusel on igapäev õigus KSH aruande avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu ajal tutvuda aruande ning strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasnevat keskkonnamõju käsitlevate muude dokumentidega, esitada aruande kohta ettepanekuid, vastuväiteid ja küsimusi ning saada neile vastuseid.

Rail Balticu maakonnaplaneeringute KSH aruande avalike väljapanekute jooksul esitatud kirjalik tagasiside oli väga mahukas. Nimetatud kirjad ja neile koostatud vastused on esitatud KSH aruande lisa 8. Avalikel aruteludel esitatud küsimustele vastati kohapeal suuliselt. Keskkonnaministeerium leiab, et esitatud ettepanekutega on arvestatud või arvestamata jätmist põhjendatud ning KSH aruannet on asjakohaselt täiendatud ja parandatud.

Lähtudes eelnevast on KSH aruande avalikustamise menetlus olnud õiguspärane.

5. Piiriülesed konsultatsioonid

Mõjutatud riigina osales piiriüleses KSH menetluses Läti. Keskkonnaministeerium edastas 22.08.2016 kirjaga nr 7-12/16/7419-2 Lätile seisukoha võtmiseks Rail Balticu maakonnaplaneeringute ning KSH aruande materjalid, mille kohta saatis Läti vastuse 19.10.2016. Keskkonnaministeerium edastas KSH juhteksperdi vastused Läti tõstatatud küsimustele 22.11.2016 kirjaga nr 7-12/16/7419-7. Läti andis 05.12.2016 edastatud e-kirja kaudu teada, et edasised piiriülesed konsultatsioonid ei ole vajalikud. Piiriülesed materjalid edastati ka Soomele. 14.10.2016 saadetud vastuskirjas märkis Soome, et kommentaarid puuduvad.

6. KSH aruande kooskõlastamine Natura 2000 võrgustiku ala valitsejaga

Tulenevalt KeHJS § 45 lõike 1 punktist 2 saatis Harju Maavalitsus 22.03.2017 kirjaga nr 12-4/727 Rail Balticu maakonnaplaneeringute KSH aruande Keskkonnaametile kui Natura 2000 võrgustiku ala valitsejale kooskõlastamiseks. Keskkonnaamet kooskõlastas 21.04.2017 kirjaga nr 6-5/17/907-5 KSH aruande tingimuslikult. Muu hulgas oli tingimuseks see, et keskkonnakorralduskava objekti ehitusaegsete meetmete register kantaks ehitusloa tingimustesse ning kasutusaegsete meetmete register Rail Balticu kasutusloale. Samuti kuulus tingimuste hulka tuua KSH aruandes selgelt välja asjaolu, et Pärnu maakonnaplaneeringut ei saa hetkel kolmes lõigus, kus raudteekoridor läbib looduskaitsealade alusel kaitstavaid alasid (Vilivere väike-konnakotka püsielupaik, Niidu maastikukaitseala ja Pärnu maastikukaitseala), ellu viia. Kõigi nimetatud kaitstavate alade kaitsekorra muutmine on hetkel ettevalmistamisel.

Keskkonnaministeerium on seisukohal, et KSH aruannet on täiendatud lähtuvalt Keskkonnaameti kooskõlastuses esitatud tingimustele. Sealjuures on aruandes toodud välja asjaolu, et praeguse seisuga ei saa Pärnu maakonnaplaneeringut raudteekoridori kolmes lõigus ellu viia. Harju Maavalitsus on saatnud 09.05.2017 Keskkonnaametile ka kirja nr 12-4/727 koos selgitustega, kuidas on KSH aruannet täiendatud.

Lisaks juhib Keskkonnaministeerium tähelepanu asjaolule, et Pärnu maastikukaitseala kuulub Natura 2000 võrgustikku, mille suhtes tuleb arvestada ka KeHJS-i § 45 lõikes 2 sätestatud.

7. KSH aruande vastavus kehtestatud nõuetele ja seiremeetmete kinnitamine

KSH aruande sisu määrab KeHJS § 40 ja heakskiidetud KSH programm. Rail Balticu maakonnaplaneeringute KSH aruanne sisaldab KeHJS § 40 lõigetes 2–4 nimetatud teavet. KSH aruandes on kirjeldatud maakonnaplaneeringute eesmärki ja KSH ulatust, nimetatud ja selgitatud planeeringu elluviimisega eeldatavalt kaasnev oluline keskkonnamõju, sealhulgas mõju inimese tervisele ning Natura 2000 aladele, samuti on välja toodud piirkondlikud erisused. KSH aruanne annab piisavalt teavet maakonnaplaneeringute elluviimisega eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju kohta ning on sisult piisav maakonnaplaneeringute kehtestamise üle otsustamiseks. KSH aruanne vastab heakskiidetud KSH programmile.

KeHJS § 42 lõike 2 kohaselt kinnitab KSH järelevalvaja strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva keskkonnamõju seire meetmed. Seiremeetmete kinnitamise eesmärk on teha varakult kindlaks strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasnev oluline negatiivne keskkonnamõju ning rakendada seda mõju ennetavaid ja leevendavaid meetmeid.

Rail Balticu maakonnaplaneeringute koostamisel ja kehtestamisel tuleb arvesse võtta KSH tulemusi, kaasa arvatud KSH aruandes esitatud leevendus- ja seiremeetmeid. Vastuvõetud maakonnaplaneeringute seletuskirjades on välja toodud, kuidas on KSH-st tulenevalt planeerimisel arvestatud keskkonnatingimusi ning kasutatud leevendavaid meetmeid.

Seletuskirjad sisaldavad tegevuskava, kus on muu hulgas välja toodud müra ning trassi mõjupiirkonda jäävate kaitstavate liikide elupaikade seire kohustus maakonnaplaneeringute elluviimisel.

Keskkonnaministeerium seab tingimuseks selle, et keskkonnakorralduskava objekti ehitusaegsete meetmete register (KSH aruande lisa III-6) tuleb kanda Rail Balticu raudtee ehitusloa tingimustesse ning kasutusaegsete meetmete register (KSH aruande lisa III-6) kasutusloa tingimustesse. KSH aruande lisa III-6 (leevendavate meetmete register) on käesoleva otsuse lahutamatuks osaks.

Rail Balticu raudtee trassi edasisel kavandamisel ning elluviimisel tuleb järgida KSH aruande jätkutegevustes ette nähtud põhimõtteid projekteerimis-, ehitus- ja kasutusetappide käigus. Samuti tuleb arvestada täiendavate uuringute tulemustega, kaasa arvatud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Tehnilise Järelevalve Ameti poolt läbiviidava uuringuga, mis kaardistab ja analüüsib alternatiivseid tehnilisi võimalusi ökoduktidel põhinevale lahendustele (sealhulgas tarakatkestuste kasutamine). Põhjendatud juhtudel tuleb tegevuslubade etappides viia läbi kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamine.

Keskkonnaministeerium on kontrollinud Rail Balticu maakonnaplaneeringute ühise KSH aruande ja KSH menetluse vastavust kehtestatud nõuetele ning on leidnud, et puuduvad KeHJS § 42 lõikes 3 nimetatud aruande heakskiitmist takistavad asjaolud.

Harju, Rapla ja Pärnu maavalitsused peavad teavitama maakonnaplaneeringute kehtestamisest KeHJS § 44 lõikes 1 nimetatud asutusi ning tagama KeHJS § 44 lõikes 2 nimetatud teabe kättesaadavuse. Samuti tuleb tagada heakskiidetud KSH aruande ja selle kõikide lisade kättesaadavus.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Siim Kiisler
Minister

Lisa: KSH aruande lisa III-6 (leevendavate meetmete register, 14.07.2017)

Teadmiseks: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Rapla Maavalitsus, Pärnu
Maavalitsus, Keskkonnaamet

Irja Truumaa, 626 2899, irja.truumaa@envir.ee
Kadri Möller, 626 2876, kadri.moller@envir.ee
Kersti Türk, 626 2809, kersti.turk@envir.ee
Kristel Järve, 626 0716, kristel.jarve@envir.ee
Kaur Kõue, 626 2868, kaur.koue@envir.ee
Pille Aarma, 626 2867, pille.aarma@envir.ee
Rainer Persidski, 626 2973, rainer.persidski@envir.ee
Reeli Jakobi, 626 2986, reeli.jakobi@envir.ee
Reet Pruul, 626 0731, reet.pruul@envir.ee